

NESPAVOST

Daniel Nedostál jen málokdy vydrží spát déle než dvě hodiny v jednom kuse. V potrháných nocích bloudí po bytě, jí sušenky, pije vodu z vodovodu nebo mléko z ledničky, zbytečně usedá na desku záchodu a pak znovu zalézá do postele a vrací se k započatému snu, ve kterém domýšlí a dožívá to, co v životě nestihl.

Vzpomínka ho zastihla u kuchyňského okna při pohledu na bezlistou lípu, osvětlenou studeným světlem pouliční lampy. Umřela loni. Asfalt ulice jí otrávil kořeny. Nebyla stará, asi tak třicet. Taková pacientka, brýle, sponka na spánku, skromný protestantský úsměv. Exitus jí proměnil v cosi neurčitěho, v cosi, co už není. Když na oddělení někdo umře, všechno je cítit už jen desinfekcí. Měl tehdy noční službu. Když bylo po všem, sedl si na kraj postele v inspekčním pokoji, červenou hadičku stetoskopu přehozenou přes krk, bílou blůzu rozepnutou, na těžké hrudi mu zasychal pot a on přemýšlel o tom, jak si zvykne na věci, na které si zvyknout nemůže.

To bylo před třiceti lety, tehdy ještě nespavostí netrpěl. Teď usrkne vody a cítí, že se všude kolem něj rozprostírá město, ve kterém umírají lidé, a s ním už to mnoho nedělá. Většina mých pacientů už umřela. Tohle vědomí si ponese s sebou, až naposledy projdu vrátnicí nemocnice. Do penze. Na věčnost si ponese všechny své chorobopisy jako štít a Bůh bude musejí rozhodnout, zda to bylo dobré.

Seedm dnů stvoření. Opakuje se to každý týden. Každých sedm let. Každých sedmdesát let a pak už se já opakovat nebudu. A mohlo to skončit mnohem dřív. Ještě teď slyší dunění svých vlastních kroků na plechové rampě, když prchal z mostu, který vzápětí vojáci od-pálili. Zbytečně na konci války. Jako by snad chtěli zabít jenom jeho a těch pár kluků, kteří si tam hráli. Zánět ledvin, na který už umíral v nemocnici v Brně jako student medicíny. Otec mu tehdy řekl vstaň, a manželka ho podepřela a on neumřel a dokončil studia. Vojenská pohotovost za karibské krize, ostré náboje, polní nemocnice, bezmocná opilost — světová válka na krku. Každých sedm let jeden oblouk mostu a druhý břeh je stále v nedohlednu. Daniel Nedostál by jej také chtěl vyhlížet s radostnou nadějí zbožných starců. Vyprovodil však ze světa příliš mnoho zbožných i bezbožných i těch, kteří svět ani pořádně nezahlédli. Teď jej zaplavuje mlčení. Ticho, které jediné muže být modlitbou starého lékaře.

Znovu uléhá do postele, která ani nestačila vychladnout. Naslouchá dechu manželky, z vedlejšího pokoje slyší noční pohyby vnučat, která jim tu přes sobotu a neděli zanechal rozvedený syn. Pořetí té noci usíná. Syn a sen. Zní to jako vzdálený zvon. Sen a syn. Zvon se ozývá nad krajinou, která je vylámaná v zemi jako veliký lom. Plná měst a vesnic. Rozlehlá plástev suchých sídel, v nichž lidé nemohou žít, ale musí. Jako by jim to poručil nějaký Stalin. Tyran nejhodnější ze všech lidí na světě. A oni pro něj pracují v lomu, jehož hranice jsou v nedohlednu. Daniel nepracuje. Stojí před zaprášeným nemocničním barákem a cítí svíravou chuť přítomné chvíle na jazyku.

Potom se cosi hrozného ozve. Jako by přetrhli ocel. Podívá se vzhůru. Mezi mraky letí černá konstrukce mostu. Oblouky, jaké za války překračovaly řeku Moravu, a za nimi další a další. Sypou se z nebe jako strašlivý kovošrot, a kam dopadnou, vyhazují do vzduchu gejzíry hlíny a zdiva. Mezi mosty blýskají jasně červené mžitky. Ostré jehly se křížují všemi směry. Katetry, sondy, jehlice usmrcují lidi. Daniel Nedostál vidí, jak lidé uléhají do hnízd v kráterech, jak se chumljí v záření, které omotává zemi nespočetnými svazky zlatých nití. Veliká zářící síť zatahuje svět a lidé umírají. Daniel Nedostál nemůže pochopit, proč on sám není zasažen. Vidí, jak se svět svíjí v jediném kotli, a sám zůstává ne-dotčen. Jako by ani nebyl. Zůstal z něj jen nehmotný pohled, který nemá oči, aby jimi plakal, ani ruce, kterými by si ty oči mohl zakrýt.

Urputný dávný kašel najednou zrušil apokalypsu. Daniel se probouzí, leže naznak s rukou na očích. Někde na okraji ještě srší červené jehly a zlaté nitě, ale uprostřed už vystupuje okno se záclonou a v ní několik osvětlených oken protějšího domu. Další poryv kašle. To bude Ludvík, starší z obou vnučat. Kašle už týden. Daniel vstane, obrátí chlapce na záda a upraví mu polštář, aby měl více pod hlavou. Chlapec už zase spí. Dělníci vstávají na ranní šichtu. Daniel usedne na okraj postele a cítí únavu, kterou už žádný spánek nezažene.

PROMĚNY

Doktor Satinský se rozhodl, že bude žít jinak. Doposud žil jako zvíře. Denně pil a přejídal se bufetovou stravou. Pracoval v nemocnici jako přidavač u zedníků. Stydl se za to a bál se předáka. Dříve působil ve výzkumném ústavu mikrobiologickém. Byl takřka otcem projektu dítěte ze zkumavky. Možná že Bůh, ve kterého nevěřil, jej za to potrestal. Srazil ho na kolena. Zapletl se s barmankou s výrazným sexuálním chováním a čokoládovou náplní. Zničil si rodinu. Začal chlastat a usínat s hlavou na barových stolicích. Vypadl z výzkumu a posléze i od barmanky.

Krabice s knihami, nějaké prádlo, oblek po otci, sto dvacet kilo živé váhy a kabát tak těžký, že místo poutka používal řetěz od špuntu od vany, a lopata u zedníků v nemocnici. Pořád tomu nemohl uvěřit. Zatvrdil se a hledal jádro problému v kosmické filozofii. Přemýšlel o tom, co může být a on o tom neví. Jakým způsobem existuje věc, která pro něj není, poněvadž mu nevstoupila do vědomí. Chlastal a přemýšlel o tom, proč vůbec něco do vědomí vstupuje, a když něco, proč ne všechno. Nedokázal to odít do slov. Dlouho seděl na balkoně, opíral se čelem o zábradlí a mlčel, pak řekl: Hm, a zase mlčel. Snažil se představit si to, co si nemůže představit, protože to existuje mimo jeho představivost.

Chodil domů z práce v montérkách. Šel vždycky rovnou do sklepa, tam se převlékl do svetru a do tepláků a vyjel výtahem nahoru do bytu, který mu přenechala matka, když už tak dopadl. Jeho montérky existovaly ve sklepě. Věděl o nich. Jeho žena a syn existovali u ženinych rodičů, ti byli také v pořádku, taky o nich věděl, ale co v hlubinách kosmu nebo v mikrosvětě, tam se pohybují entity, o kterých nemá tušení, to je nesnesitelné.

Pil jablečné víno v podřepu rovnou u ledničky, kterou zase jednou kompletně vyžral. Neměl peníze a cítil nesnesitelnou trýzeň, že neví o tom, co je. On přece není žádný agnostik jako Taťána. Taťána byla moc hezká drzá holka s velkou pusou. Seznámil se s ní v hospodě. Řekla mu: Co si nepamatuju, to neexistuje, a chtěla, aby s ní šel tancovat do klubu Kobra. Nešel. To by si zrovna mohla s sebou vzít medvěda. Byl by méně směšný než stodvacetkilový biolog ve svetru a v tep-lákách. Taťána měla rychlé myšlenky a na svém přesně ohraničeném ledě bruslila s virtuózní anglické krasobruslařky. Co je za mantinely, o to se nestarala. Jednou se spolu vyspali, ale nebylo to dobré. Doktor Satinský smrděl potem, a tak museli pít hodně vodky, a pak to byl spíš zápas dvou slepců. Nepřestali se scházet, ale vícekrát to nezkoušeli. Doktor Satinský navíc nemohl pochopit, že Taťané vůbec nevdá, že neví o tom, o čem on vlastně neví také, bylo to na zbláznění.

Odložil prázdnou láhev na podlahu a snědl poslední trojúhelníček taveného sýra, který v ledničce zbyl. Byl opilý a nemohl si pomoci. Přemýšlel o dítěti ve zkumavce. Přesným postupem spojili v laboratoři vajíčko se spermii a počali člověka. Jablečné víno mu leptalo mozek. To byl přece popsán proces, nebylo na tom nic neznámého ani zajímavého. Leda že by... Proč vlastně při rozlehlosti a nekonečné složitosti kosmu dělali zrovna toto? To nevěděl. Složil se na podlahu a zíral na strop. Vždyť on vlastně neví nic o tom, co spustilo všechny permutace od vzniku vesmíru až po chvíli, kdy v laboratoři míchali pohlavní buňky. Teď je tedy dokonale opuštěn a vydán. Entity, o kterých neví, nevstupují do jeho vědomí, ale do jeho života. A on přece není žádný agnostik jako Taťána. I když se teď v kuchyni válí jako prase, ví přece, proč to je. Každý krok je podmíněný. Ale čím je podmíněno to podmínění? Proč vůbec přemýšlí? Udeřil hlavou o podlahu a přestal přemýšlet.

Druhého dne se rozhodl, že bude žít jinak. Dal výpověď u zedníků. Nepil alkohol, omezil jídlo. Běhal každý clen v městském parku. Začal chodit a spát s Taťánou. Několikrát se sešel se svou manželkou a se synem jako slušný odloučený otec. Postupně vyhubl tak, že mohl obléci džíny, které nosil na gymnáziu. Česal si vlasy dozadu. Našel si práci provozního chemika ve farmaceutické továrně. Vrátil matce byt a nastěhoval se do garsonky v paneláku na sídlišti. Strhal nevkusné tapety a natřel zdi na bílo. Koupil si lampu na psací stůl. Důsledně zdravil sousedy a umýval schody.

Dokonce byl jednou s Taťánou tancovat v klubu Kobra. Oba přišli na to, že je to pitomost, a šli raději k němu do garsonky. Pili silný čaj a kouřili doutníky. Taťána byla zamklá a protivná. Řekla mu: Nemůžu pochopit, kdo tě tak změnil. Já jsem to nebyla. Ty jsi neměl žádný důvod, o kterém bych věděla. Je to oblundné, mám z toho strach. Jsí tak hubený a pozitivní. To není samo sebou, bojím se, že se to zase vrátí zpátky. Navrhoval jí, že by spolu

mohli mít dítě, že by spolu mohli žít. A ona pořád, že tomu nemůže uvěřit, že za tím musí něco byt a že ne a ne a ne, dokud to nepochopí. A proč by spolu měli mít dítě. Co když třeba ona začne najednou řídit jako kdysi on. Spustí se třeba s nějakým barmanem. Takhle je všechno možné. Doktor Satinský vyšel na balkón. Cítil se hubený a vysilený vši tou abstinencí, ubitý vším tím dobrým, co na sobě napáchal. Pak bouchly dveře. Taťána odešla. Vrátil se do bytu a začal balit. Mechanicky a přesně si skládal nejnnutnější věci do kufru. Věděl, že musí odjet, ale vůbec netušil kam.

V NEDĚLI

Otevřel ledničku a obrátil do sebe zbytek nedopitého piva. Kuchyňským oknem zahlédl v nachovém pruhu nad střechou protějšího domu hejno černých ptáků. Havrani a kavky, letěly do města jako cár utrženého kouře. Vířící živé saze. Postavil vodu na kávu. V dětském pokoji se něco pohnulo. Za chvíli vstanou a pustí si v televizi ty hrozný dyznejovky. Kačeři z Kačerova. „Pořád mi ty děti někdo bere,“ povzdychl si Pavel Nedostál v neděli před ránem a dál sledoval hejna černých opeřenců nad komíny a anténami.

Jak vypadá kavka? Šikovně useknuté polínko. Na širším konci do něj napříč zatlučeš dlouhý hřebík tak, aby vyčníval na druhé straně jako zobák. Domyslíš si křídla a ocas a máš loutku. Když budeš šikovně tahat za provázky, budeš mít kavku, která si jen tak poletuje nízko nad zemí, jen tak poskakuje, pozobává a radostně prozpěvuje: „Ťa, Ťa!“ V neděli ráno na vesnici na plácku před kostelem Pavlík Nedostál už umytý a svátečně oblečený poskakuje za ní. Říkají, že kavka se dá ochočit. Chodí pak za lidmi jako pejsek. Prý se dokonce může naučit mluvit, ale to se ještě nikomu nepovedlo. Kdybych aspoň mohl jít do práce, když do kostela ani nepáchnu. Voda už se vaří. Na podlaze v hale zapleskaly dětské krůčky a vzápětí se ozvala znělka dyznejlendu. Přesní jako hodinky.

„A nebývalo vždycky tak.“ Pavel Nedostál hleděl do blednoucího nachu, co zůstal po kavkách, a hovořil k dětem, které ho pro televizi nemohly slyšet. „Neděle začínala už v sobotu večer. Cely dum byl pěkně uklizen. Ubrusy vyžehleny. Háčkováná dečka naškrobená, vypnutá na přehozu na posteli. Stažený králík podloženo dvěma třískami na pekáči v komoře. Ještě zamést dvůr a vyměnit květiny ve vázách. Buchty jsou už na porcelánových mísách přikryté utěrkami, aby na ně nesedaly mouchy. Jaké blaho strčit ruku pod plátno na vesnici si ukrást. V předsíni řada polobotek a střeiviců čeká na starší děti. Umýt, namazat a vyleštit. Otec to ještě zkontroluje a poopraví. Dokonale vyleštěná bota vlastně neexistuje. Ale je to ideál a ty se k němu můžeš každou sobotu o chloupek přiblížit. V koupelně smaltovaný válec chrlí horkou vodu do vany. Děti jdou napřed a všichni čistá pyžama. Dlouho se neusíná. Jen chvíli se na stropě posunují stíny. Kutáš se do peřin. Malinko se něčeho bojíš. Chtěl by ses ještě pomodlit, ale už usneš, v milosti Boží. Pavel Nedostál uvařil kávu a jeden hrnek zanesl manželce, která ještě nevstala z postele. Prohodili spolu pár nelaskavých slov a on se vrátil zpátky do kuchyně. Jednou jako chlapec našel kavku, která byla tak promoklá, že nemohla létat. Zavřel ji do prázdné králíkárně, aby se osušila. Dal jí tvaroh, celého čtvrt kila. Že kavky rády tvaroh, to se ví. „Ťa!“ řekla mu kavka, snědla čtvrt kila a pořouchle se na něj dívala přes mřížku. Když ji po čase vypustil, vztekle odešla a už se nevrátila.

Děti přiběhly do kuchyně, popadly z ledničky nějaké jogurty a odnesly si je k televizi a potom se šlo do kostela, nahoru cestou mezi záhony pivoněk. Muži a ženy, kterým Bůh žehnal manželskou věrnost a práci. A jejich děti, mezi nimi Pavlík Nedostál, nemohl dočkat konce kázání, a přitom tomu věřil, ach, jak věřil. Po kostele stisky rukou, zdravení, úsměvy, oběd, polévka a v ní mnoho toho zeleného ze zahrady. Pečený králík. Kdo chce srdce? Já ne! Já taky ne! A já si ho vezmu rád. Takové malé jako psí hovínko. Odpoledne po kávě a po nádobí se sluší jít někoho navštívit, třeba starou paní, která se už nedostane na bohoslužby. Nebo se sluší napsat dopis někomu blízkému a opuštěnému. Taky si můžeš vytáhnout králíka z králíkárně, chovat ho v náručí a věřit, že tě má rád. Cítíš, jak mu bije srdce.

Pavel Nedostál v kuchyni váhá. Má si uvařit ještě jednu kávu, nebo si otevřít čerstvé pivo? Neměl by přece jen zajít do kostela? Poslouchat faráře, konfidenta minulého režimu, který už je zase prelátem a přežvykuje Evangelium jako žvýkačku bez cukru? Může se hříšník objevit ve sboru? Může být člověku zároveň dobře i špatně? Bůh ví.

Nakonec se jen tak bezradně zastavil mezi dvěma obývacími pokoji. Díval se na své potomky a cítil, že jsou tak živí a skuteční, že jim žádná malá mošská víla neublíží. A on, jejich otec? Případá si jako ta kavka. Spíš jako to polínko s hřebíkem v hlavě. Chtěl by k tomu něco říct, ale bohužel, ještě ho nikdo nenaučil mluvit.

JE TO JAKO DĚCKO

Musel na chvíli zastavit. Víčka mu těžkla, oči pálily a v mlze osvětlené reflektory vozu viděl přízraky neexistujících aut. Sjel ze silnice na štěrkové parkoviště. Vystoupil z auta a tiše si lamentoval nad životem, kterému chtěl ujet. Prázdná škarpa, křoviny, zamřžená pole, a to je všechno. Jak rád by se teď napil teplé kávy z termosky. Takový komfort už život neposkytuje. Cigaretu snad. Jako na vojně, ohrát si hubu a stříhat metr, jehož konec je ovšem v nedohlednu. Jsem přesně uprostřed mezi jedním a druhým nekonečnem, a tak žádný můj pohyb, i kdybych měl místo téhle staré škodovky nejrychlejší bourák, mě neposune ani o milimetr blíž k cíli. Uzavřel své úvahy a dál hleděl nepřítomně jako buvol na křoví za škarpou. Nevěděl, zda to byl ten buvol, ke kterému se přirovnal, nebo prázdné trpné osvětlené křoví za škarpou, něco mu připomnělo podobné zastavení na dálnici poblíž města Buffalo. Myslel to tehdy před léty se sebou vážně, a tak se vypravil do Spojených států, aby si procvičil angličtinu a poznal svět. Vypadalo to tam úplně stejně jako teď tady. Štěrka, tráva a křoví jsou asi stejně na celém světě, alespoň v naší zeměpisné šířce. Tehdy ho k zastavení nepřiměla únava, ale podivný zvuk, který začal vycházet z motoru. Klokotavé chrčení, jako by se auto udělalo špatně. Brzy ráno, skoro ještě tma a on uprostřed ničeho s porouchaným vypůjčeným autem, kterému nerozumí. Bezmocně nahlížel pod kapotu. Co dělat? Vykouřil pár cigaret a tupě hleděl do křoví u silnice, jako by z něj měla vylézt nějaká záchrana. Pak si řekl, že pojedje pomalu dál zvuk nezvuk, dokud nepotká benzinovou pumpu nebo servis.

Tiše propadal zoufalství a čekal, kdy se z motoru začne kouřit a vyšlehnou plameny. Ruce na volantu mu trnuly a on přemýšlel, proč to všechno. Proč vlastně jede z Niagary do Buffala.

Rozednilo se a doktor Satinský uviděl v ploché krajině před sebou mohutné konstrukce mostů a věže města na břehu jezera. Na křižovatce před mosty malá benzinová pumpa. Zastavil. Chrčení ustalo. V plechové boudě u stojanů seděli tři lidé. Černoška v montérkových kalhotách s mostem a s pěkným pestrým šátkem na hlavě měla takový mateřský výraz a v jejich očích jako by pořád stály slzy, starý černoš v klobouku, ruce sepjaté na drždle hole a šedivou bradu na sepjatých rukou, do tváře mu nebylo vidět, a mladý chlapík, věkem by to mohl být jejich syn, ale byl bílý. Udělaný pořez s tvrdým ksichtem a vyholenou hlavou, všechno na něm bylo zmaštěné vazelinou a olejem. Pili kávu a vypadali, že k sobě nějak patří. Doktor Satinský jim začal vysvětlovat svoje potíže. Hleděli na něj každý po svém, bez valného zájmu, až se mu zdálo, že mu nerozumí. Tu ho mladý chlapík přerušil: „To je výfuk, to slyším. Asi netešná.“

„Můžete se na to podívat?“

„Hm,“ řekl mladík a nehýbal se z místa. V jedné ruce držel kávu a v druhé cigaretu a zdálo se, že se s tím nedá nic dělat.

„Kávu?“ zeptala se černoška doktora.

„Ano, prosím.“

Nalila mu do kelímku nechutné térovité neskafe, a když mu je podávala, dívala se na něj tak soucitně, jako by se mu v příští chvíli mělo něco hrozného stát. Poslední káva, než tě zapichnem, okradem a hodíme z mostu do jezera, proběhlo doktorovi hlavou. Ale nesmysl, jsou to hodní lidé, jako vystřížení z nějakého sociálního filmu. Všechno mu připadalo trochu neskutečné. Třeba mu to nespraví a on tu bude muset zůstat už navždy.

Mladík se zvedl a vykročil k autu.

„Německé auto,“ řekl s pohrdáním, když došli k vypůjčenému volkswagenu. Doktor otevřel kapotu a mladík se podíval dovnitř.

„Nastartujte to.“

Zase se ozvalo to odporné chrčení. Mladík zmizel pod kapotou a za chvíli se s úsměvem vynořil.

„Co jsem říkal, těsnění u výfuku. Chce to vyměnit.“

„Můžete to udělat? Zaplatím vám,“ navrhol doktor chvatně.

„Ne, na německým autě ne. Nemám takový těsnění.“

„Tak co s tím?“

„Nic.“

„Nic?“

„Nic, klidně jed'te dál, to je dobrý.“

„A co ten zvuk?“

„Ten zvuk autu nic nedělá, jen vás to bude otravovat.“

„Vážně?“

„Vážně. Je to jako děcko, taky brečí a přitom neumírá,“ uzavřel mechanik a odkráčel zpátky do boudy.

Doktor Satinský se rozjel k obludným železným konstrukcím a snažil se neposlouchat ten nervy drásající zvuk, který ho teď bude provázet celou cestu. Přemýšlel o tom, jak si lidé můžou jen tak žít u benzinové pumpy a všemu tak pěkně rozumět?

Jako děcko, opakuje si teď na šterkovém parkovišti mezi poli a vzpomíná, jak celé noci nosíval svého plačícího syna na rukou. A neumírá. Tak je to třeba brát, po americku. Vlezl do auta, nastartoval, zařadil rychlost a rozjel se za svými přízraky.

ARMAGEDON

Z komína se vine tenký proužek bílého kouře a rozplývá se v modři zimního nebe. Odkudsi přilétla vrána a usedla na teplé zdívo hned vedle čadícího otvoru. Mrzne, až praští, ale uvnitř domku je teplo. V obývacím pokoji sedí tři ženy. Ani vánoční stromek a cukroví, ani koledy nemohou zakrýt rozladu, která tu panuje.

„Svéprávnosti ho nezabaví a on nás všechny úplně zničí!“ Stýskaly si ženy na svou společnou starost. Na svého syna, vnuka a pravnuka Štěpána Jeřába. Právě ho nechaly odvézt sanitkou do nemocnice.

Štěpán se nějak nepovedl. Smůlu měl už před narozením. Matka ho měla za svobodna. Nešťastná holka. Nějak moc rychle jí rostla prsa, a tak ji pořád někdo dráždil a osahával už na základní škole. Ne snad že by v tom našla zalíbení, ale jaksi ten osud přijala nebo ne—dokázala odmítnout a časem se z ní stala taková, jak se říká, „dávačka“. Starší kluci, kteří ji jen tak z bujnosti nutili k bůhvíčemu, si všichni nakonec vzali jiné holky a teď pracují a nosí manželkám pěkné výplaty. Květě Jeřábové z toho všeho zůstal jen outězek jménem Štěpán.

Ani potom se Květě život nedařil. Špatná pověst k ní přiváděla špatné muže. Žádný u ní dlouho nevydržel a všichni vždycky nesnášeli toho nepodaru Štěpána. Protivný a drzý už v povijanu. Ve dne spal. v noci řval. Všechno naopak. Jíst nechtěl, plival to kolem sebe. V jeslích nevydržel a babičku trápil věčným zlobením a odmlouváním. V mateřské škole kradl hračky. Na pískovišti rozbil klukovi hlavu.

Hrozný kluk. Květa se ho vlastně bála. Nikdo nevěděl, co se v něm vlastně děje, a nikdo se o to ani nestaral. Byli rádi, když byl pryč. A on byl pryč.

Toulal se celé dny.

„Copak ty nechceš vědět, kde se tvůj kluk cele dny fláká?“ vyčítala matka Květě.

„Radší ne.“ Odpovídala Květa apaticky. V tom „radší ne!“ žil Štěpán ztracený jak v nejtemnějším lese. Prodíral se křovím cizích lidí. Ve škole pětky, v učení cigarety a pivo, na vojně šikana a mezi tím vším nic.

Jednou ukopal ve sklepě kočku. Zahnal ji do rohu. Chtěla mu vyškřábat oči. Tak mu jí potom bylo líto. Nosil chladnoucí mrtvolku v náruči a přidržoval jí hlavu, která se jí vyvracela na všechny strany. Plakal. Tak se mu líbily holky, kterým se pod halenkami rýsovala pěkná prsa. Tak držel tu kočičku na loktech. Tak onanoval v besídce na zahradě, pořád dokola, až to bolelo. Takový byl hodný, šel s babičkou na hřbitov, nosil vodu od pumpy, zaléval hrob děda a praděda. Pěkní chlapi to byli, na fotkách v rámečcích vypadali jako ženiši. Jestlipak se Štěpán taky někdy ožení? Štěpánku, říkala mu babička, vedla ho do kostela. Babka se modlila a Štěpán jen tak koukal na oltář, který vypadal jako nejkrásnější kredenc na světě. A v té kredenci je Bůh, kterému on stejně nikdy neprozradí, že ji zkopal a za-bil a zakopal. Nikdy nikomu neřekne, že si honí péro každý den několikrát. Styděl se a babka se modlila a on taky tak pobožně sepnul ruce, aby nikdo nic nepoznal.

Po vojně nikdy nenastoupil do práce. Flákal se, pil. Jedna parta, jedna hospoda, jeden den jak druhý. Slévalo se to dohromady a on často nevěděl, jestli je pondělí nebo pátek. Chlastal tak, že už mu ani špatně nebylo. Babička mu říkala, ať jde do práce, ať se usadí a ožení. Ale co on s tím měl dělat?

Pořádnou práci nemohl sehnat a ženskou taky vždycky jenom takovou, která dávala všem.

Mohl tak žít až do smrti, kdyby ho neoslovili dva sympatičtí muži. Řekli mu, že jsou svědkové. Ne od soudu, ale svědkové boží. Štěpán, který byl zrovna bez koruny a v kocovině, byl rád, že s ním vůbec někdo mluví. Vysvětlili, že může žít věčně v pozemském ráji, i když všichni hříšníci a lumpové zahynou v plamenech pekelných. Štěpán jim uvěřil. Začal docházet mezi svědky do jejich Sálu království a tam společně studovali Boží vůli. Štěpán se začal mýt a česat. Babička mu vyprala šaty. Chodil pěkně upravený. Nestyděl se už podívat do zrcadla. Ve sboru svědků bylo hodně milých lidí. Ukázali mu knížky, ve kterých bylo napsáno, jak dobře žít. Člověk nemusí zemřít, může žít věčně, na zemi je místa pro všechny dost. Pochopil, že svědkové jsou jediní, kteří vědí, oč na světě jde. Prohlížel si v jejich časopisech obrázky hořících měst a plamenů šlehajících z nebe. Všude se válejí mrtvoly hříšníků a jen svědkové tím peklem procházejí bez úhony, chránění brněním své víry. Oni to přežijí. On to přežije!

Tehdy se ve Štěpánovi rozeznělo hlubokým temným hlasem něco, čemu ani svědkové nemohli rozumět. Něčí ruka tloukla na buben jeho zapomenuté duše. Pochopil, co s ním, ztraceným božím dítětem, vlastně udělali všichni ti hnusní matčini chlapi, spolužáci, učitelky, mistři, lampasáci, fizlové! Svět je špatný, k němu, k božím synovi. To nikdo neví. Ted jim to ale všem vrátí i s úrokama. Ne on, ale Bůh. Jeho bůh—Jeho—va jim to všem vrátí.

Byl toho tak plný, že místo mezi svědky vyrazil do hospody. Opil se a vyřvával na celý lokál, že přijde boží soud. „Na vás na všechny! Armagedon, a nikdo z vás, vy kurvy, nikdo, rozumíte, nikdo to nepřežije.“

Na hospodské osazenstvo tyhle Štěpánovy výlevy velký dojem nedělaly. Ale svědkové, kteří se o Štěpánově obnoveném pití dozvěděli, jej začali napomínat a kárat. A to Štěpán nikdy nesnášel. Zvláště ne teď, když pochopil, že Bůh je na jeho straně. Přišel opilý do shromáždění a pohádal se s nimi. Vystrkali ho ven, dali ho do kázně a odepřeli mu křest ponořením. A on se na jejich kázeň vykašlal. Už je vlastně nepotřeboval. Scházel se s několika podobně přesvědčenými kumpány v bytě, který neplatili, a tam celé noci pili a mluvili o Bohu jako o svém otci, říkali mu „náš taťka“ a vyhlíželi konec světa. Konec nepřicházel, ale definitivní vyhazov od svědků i úřední vystěhovávání z bytu na sebe nedaly dlouho čekat.

Nebe je červené a krákejí na něm havrani, které krutý mráz přihnal do města v nevidaných hejnech. V domech se rozsvěcejí světla cizích rodin. Sál království je uzavřen, byt zapečetěn policejní páskou a on sám, Štěpán Jeřáb, se vrací s podmíněčným trestem, hroznými dluhy a vypitou hlavou zpátky do domku na předměstí k matce, babě a prabábě.

Přece jen ho pustili dovnitř. Bylo před Vánoci a v domě plno jídla. Štěpán, který už dlouho vůbec nic nejedl, se nacpal a napil jako zvíře. Pak se mu udělalo hrozně špatně. Křeče. Horečka. Myslel, že na místě umře. Babička zavolala sanitku. V nemocnici mu vy-pumpovali žaludek a nechali si ho tam na pozorování.

Druhého dne ráno ho navštívil lékař a ještě jeden chlap, ve kterém Štěpán hned poznal policajta. Řekli mu, co se stalo: V domku jeho příbuzných se nějak ucpal komín a z kotle ve sklepě začal unikat oxid uhelnatý, který vystoupal skulinami podél trubek nahoru a proměnil celý dům v plynovou komoru.

„Všechny tři... i kočka,“ potvrdil kriminalista.

„Kočka?“ zeptal se Štěpán hloupě.

„Ano, kočka, umřela stočená do klubíčka na pohovce.“

„Za tu gastritidu byste měl vlastně poděkovat Pánu Bohu,“ doplnil lékař.

Vyšetřování prokázalo, že do komína spadla vrána, která se na něm ohřívala a otrávil se při tom kouřovými zplodinami. Štěpán Jeřáb byl také vyšetřován. Vzhledem ke své minulosti, a také proto, že se stal univerzálním dědicem domku a veškerého majetku, byl nějakou dobu dokonce v podezření, že snad ptáka do komína sám hodil.

„Není to možné,“ vyvracel toto podezření policejní specialista. „Na střeše leží naprosto neporušená vrstva sněhu. K tomu, aby tam tu vránu mohl hodit, by snad musel mít křídla.“

SILVESTR SVINOV

Poslední den v roce, Silvestr, jak hloupě to zní! Tak se vážně může jmenovat jen nějaký svalovec. Na jaké zhovadilosti se člověk musí dívat. Špatné filmy pro děti i pro dospělé. A tenhle den je zrovna takový film, zoufá si Pavel Nedostál nad kalendářem. Vzduch v domácnosti je dusný už od rána, zahuštěný únavou ze života, který se tu zastavil. Hádky je na spadnutí. Všichni jsou nervózní, i děti, i pes se rozpačitě kroutí a zalézá pod stůl. Dana chodí vztekle bytem sem a tam a Pavel ví, že by si měli něco vážného říct. Neřeknou. Nechají to na příští rok, jako už mnoho let.

Nedá se to vydržet, člověk by se za chvíli začal bát i dýchat. Pavel se rozhodl, že vezme děti a psa na dlouhou procházku a vrátí se až k večeru.

„Nevadí?“

„Nevadí.“

„Nechceš jít s námi?“

„Ne, rozhodně ne.“

A už jsou venku, Pavel, Ludvík a Kateřina a Andy, německý boxer, přítel člověka — nejhodnější a nejhlupejší tvor na světě.

V lužních lesích při řece Odře začíná obleva. Pod sněhem je cítit bláto, led na tůních praská, větve stromů se prohýbají pod nákladem tajícího sněhu a na šedém nebi křičí ptáci. Je tu vlastně smutno. Děti vesele stfásají sníh z větví, které se osvobozeny od tíhy zvedají jako ramena člověka, jemuž se vrátilo sebevědomí. Potom se rozběhnou na led. Je to asi nebezpečně, kdoví jak jsou ty tůně hluboké. Měl by jim to zakázat, protože přesně tohle dělá on sám, blbosti na tenkém ledě. Vždyť se můžou utopit! Vzpamatuje se a zavolá Ludvíka a Kateřinu zpátky na břeh.

Došli k tůni, která byla celá rozmrzlá, plná tlejícího listí, v němž zářily stříbrné bubliny. Uprostřed tůně byl ostrov. Tam se musíme dostat, rozhodl Ludvík a ukázal na vyvrácený strom, jehož kořeny byly na břehu a koruna na ostrově. Pavel šel první a vedl za ruku Kateřinu, za nimi šel už samostatný Ludvík. Zapomněli však na Andyho, který celou dobu běhal po lese jako pominutý, válel se ve sněhu a hrabal v rozměklé zemi. Teď s čumákem od hlíny hledí, jak jeho lidé postupují po kládě a bez něho. Vyskočil na vyvrácený kmen a chtěl je všechny předběhnout. Na jednu stranu spadl Ludvík, na druhou Andy. Pavel s Kateřinou to nějak vybalancovali. Ludvík se boří do listí pod hladinou a křičí o pomoc, vyděšený Andy se drápe na břeh. Když Pavel Ludvíka konečně vytáhl z tůně, byl už do pasu mokry. A co teď? Kluk se klepe zimou a všude daleko. Andy se radši drží dál. Ale co s Ludvíkem? Kateřina je taky vyděšená, jako by snad do té vody spadla sama. Ztracená věc. Silvestr. Některé dny by měly nebyť.

Osušit u ohně a převléct do suchého. Vyzul Ludvíkovi boty a svlékl mu mokré kalhoty a punčocháče a zabalil ho do své bundy. Pořád ještě nadával, ale už se i trochu těšil, že si ví rady. Na oheň praskly celé noviny, které si ještě od rána nestihl přečíst. Otep uschlé-ho rákosí z blízkého rybníka se přeče jen vzňala a od ní tenké větvičky, a nakonec i silnější klacky, které Kateřina příčinlivě přinášela z lesa. Najednou tu bylo teplo. Ludvík už se uklidnil. Jen tiše drkotal zuby, schoulený v otcově bundě. Vždycky to nějak jde, říkal si Pavel Nedostál a potíráš mokřými svršky nad plameny. Kdyby nic nebylo, taky bychom se museli uživit. Spát v hnízdě, chytat žáby a péct si je na ohni. Lovit kačeny. Co myslíš? Trefil bys ji kamenem? Uprostřed zasněženého lesa se svlékl do trenýrek a dal chlapci svoje suché spodky a ponožky. Teď ještě trochu usušíme kalhoty a boty a vyrazíme do Svinova, to je odsud asi nejbliž.

Chlapec si vytáhl otcovy spodky skoro až pod ramena a vyrazili cestou mezi rybníky ke starému lihovaru. Lednový vítr se zařezával Pavlovi do holých kotníků, ale stejně inu bylo dobře. Luzní lesy vystřídaly průmyslové areály a divoké skládky. Rozježděná cesta byla samé bláto, které se na ně lepilo. Kateřina byla najednou zmazaná až po zadek a mokřý Andy se zahříval během. To je život. Pavel vykládal dětem příběhy ze svého skautského dětství. Trochu si vymýšlel, trochu tomu věřil. Pověsti o zimním táboření a splavování horských řek, už ani neví, co sám zažil a co mu vyprávěli jiní. Tati, ty máš na zádech úplně špinavou bundu, řek la mu Kateřina. To víš, když na ní Ludvík seděl. Všichni se rozesmáli. Ke všemu se ještě Andy na jedné z divokých skládek vyvážel v jakémsi červeném svinstvu a páchl jako skunk.

Tak došli na svinovské nádraží. Na odstavné koleji tu stojí staré obytné vagony, ve kterých žijí nějakí lidé. Z komínových rour se kouří, ozývá se hudba z rádia a halasné hovory. Už asi slaví Silvestra. Takový vagoněk by nám docela stačil, že tati. Na nádraží zašli do bufetu. Pavel si dal konečně pivo a dětem čaj. Cestující a pijáci po nich pobaveně pokukovali. To je teda rodinka. Tak smutno v tom bufetě bylo, tak pěkně smutno. Ještě jedno pivo a oplatky a půjdeme, venku už se smráká.

Jen aby nás pustili do tramvaje. Pustili. Nikdo ani nehlesl, když si zablácení posedali na sedadla. Měli jakousi zvláštní nedotknutelnost, která jinak přísluší jen malomocným a bezdomovcům. Pavel Nedostál se s láskou díval na své potomky, na červeného psa, na svoje holé kotníky, na lidi kolem a říkal si: Bože, to byl rok. Ludvík a Kateřina si tiše špitáli o tom, že budou o půlnoci odpalovat petardy.

ODPOLEDNE A VEČER

Karel ležel na posteli naznak a snil. Za zavřenými víčky viděl ostrov v Severním moři. Nahoře v horách je drak. Leze po ostrově a hory se otřásají. V lesích na pobřeží se ukrývají jezdcí, kteří se vždy vyrojí jako hejno malých dětí. Jejich hry jsou vážné a nebezpečné. Ve vysokých lesích pod horami žijí jiní jezdcí. Jsou tak obrovští, že malí jezdcí dosahují špicemi svých přileb jen něco málo nad kopyta jejich komoňů. Ramena mužů, kteří na nich sedí, se ztrácejí v korunách stromů. Karel ze země vidí jen břicha, žíly, koňské pyje a nohy jezdců ve tmenech. Tak velcí jsou, ale proti drakovi, který leze po ostrově, jsou vlastně všichni malí.

Zatímco Karel jen tak leží a spí rozvalený na posteli, šťastný, že je na chvíli sám ve svém, jeho manželka Pavla poklízí ze stolu v kuchyni. Jen dva talíře a dva hrnky. Stýská se jí po dětech, které jsou na prázdninách, a ještě po něčem se jí stýská. Zas se jí vrací nutkavé tušení, že tu někde musí být ještě jedno zapomenuté dítě. Skoro cítí jeho dotyk. Jak jsem jen mohla celou dobu nevědět, že tě mám? No tak, netahej, netahej mámu za sukni! Je sama uprostřed své kuchyně a třese se jako kobyla.

Karel, který teď spolu s malými jezdcí objíždí ostrov, klopýtá a prudce se na posteli pohnul a postel, která už léta nevrzala, se ozvala a Pavla ten zvuk v kuchyni uslyšela. Chce se milovat s mužem? Po tolika letech nehybnosti chce chlapa? Vztekla ohrnula ret. Ale přece! Je to jako křeč. Mít ho v sobě.

Být ho plná. Už chápe, že ženská muže zabít manžela kuchyňským nožem. Vždycky říkala, že za to nikdo nestojí, ale teď! Policajti tomu říkají domácí zabijačka, je toho všude plno. Fuj! Já nechci ještě být stará ani zavřená. Copak to nevíš? Rozhlížela se po kuchyni, jako by v ní byla poprvé, a čekala, kde se objeví ten neznámý známý obličejík. Prstík klepe na neviditelná dvířka. Netahej, netahej mé za sukni!

Karlův sen ustrnul. Zkameněl v reliéf. Do skály byly vyryté obrysy ostrova, jehož vrchol obtáčel drak. Pod ním z pásů lesa vyčnívali velcí jezdcí a níže u samého pobřeží stáli na koních jezdcí malí a Karel sám ležel hrubě vytesán clo žuly tam, kde vlny končí. Všichni našli svá místa. Kdyby to tak mohlo zůstat, napadlo Karla ve snu. Pootevřel oči a uviděl ve dveřích pokoje Pavlu. Vypadala, jako by mu snad chtěla něco udělat. Položil se na bok a

trochu se skrčil. Připadal si tak bezpečněji. Cítil její pohrdání. Jako by mu vždy jen na chvíli odpouštěla. Jako by jen přimhouřila oko, ale vinen byl vždy. Stálý pocit nepochopitelného zločinu.

„Karle, spíš?“ zeptala se Pavla nezvykle měkkým hlasem. Dlouho neřikal nic a pozoroval ji přivřenými víčky. Byla taková trochu červená. Co asi bude chtít?

„Jen jsem trochu usnul,“ omlouval se Karel a vstal a protáhl se kolem ní do předsíně a na záchod.

Večer si Pavla napustila plnou vanu horké vody a hodila do ní špetku voňavé soli. Vysvlékla se a prohlížela si své tělo v zrcadle. Když vstupovala do vody, ucítila v sobě moře. Přelézalo se jako kdysi dávno. Vlnilo se dlouhými něžnými pohyby. Už věděla, co udělá. Krásně se umyje, natře se krémem, upraví si obličej, možná se i trochu nenápadně nalíčí a zkusí to s ním ještě jednou. Třeba už po tom taky dávno touží, jen se to bojí dát najevo. Když tak ho trochu svedu. Mrkla na sebe spiklenecky do zrcadla.

Když pak v županu celá hebká a voňavá vstupovala do ložnice, malinko se styděla. Karel si nečetl, jak čekala, ale spal s tváří zabořenou do polštáře na samém okraji širokého lože. Pavla se k němu musela ze své sírany tak trochu nešikovně dostat. Tak nějak poposedávat po matracích. Lžít po čtyřech jí připadalo vulgární. Přivinula se ke spícímu muži, který nespal. Urputně držel oči zavřené a krčil ramena. Co ji to napadlo, snad už ji to přejde, myslel si a ona ho hladila. „Karle, Karle!“ šeptala mazlivě a zadýchaně. Karel se tlačil do matrace a toužil po všech svých ostrovech. Chtěl by být železnou kramlí pevně zaraženou do dřeva, skobou, kterou nikdo nevytrhne a neobráti, jak se teď o to snaží Pavla. Jak dlouho to ještě bude trvat?

On se mě bojí, uvědomila si najednou Pavla. Klepe se jako ratlík. Srdce mu bije. Jak směšně předstírá spánek. Odvalila se od něj a hleděla na strop. Ona to potřebuje a on jí to nedá. Připadá si jako nějaká kurva.

Vstala z postele a odešla do pokoje. Ani brečet se jí nechtělo. Kdyby se tak aspoň vrátily děti.

Karel pak skutečně usnul. Zdálo se mu, že se vznášá na moři obličejem dolů a hledí do jasných hlubin, ve kterých se hýbou podivní tvorové. Moře se vlní dlouhými něžnými pohyby a nese ho k pobřeží ostrova, na kterém nikdy nebyl, a přece ho zná.

NATÁLIE

Doktor Satinsky přešel po hrázi rybníka hustě zarostlého vysokou vodní trávou a zamířil k čerstvě obilené hájence na kraji lesa. Nad špicemi smrků visel v pozdním odpolední bouřkový mrak, který tísnil letní den jak špatné svědomí. Člověk najednou více vnímá hmyz a pot a vzpomínky se vtírají s nebezpečnou naléhavostí. Na téhle cestě je kdysi vyfotila matka — jeho a bratra, dva kluky s ostříhanými hlavami. Léto roku devatenáct set šedesát šest. Cvak. Výjev dosud skrytý za hedvábným papírem obživil a doktor Satinsky se zatetelil dojetím, přesně na tomtéž místě, kde si ho před třiceti lety našel objektív v rukou matky, která byla tehdy mladší, než je on teď.

Byli tu tenkrát na prázdninách u tety. Teď ji jde navštívit znovu. Musí to už být velmi stará žena. Jestlipak vůbec ještě žije, Natálie, malířka, která byla v Paříži. Vyprávěla mu jako chlapci: „Když jsem letěla tam, letadlo sebou tak házelo, že všichni zvraceli do sáčků a já taky. Na zpáteční cestě plulo tak klidně, že když jsem postavila na stolek tužku, takhle, vidíš, celou cestu se ani nepohnula.“

Doktor Satinsky si až teď uvědomil, že ona tužka směřovala po celou dobu letu koncem, na kterém stala, přesně do středu země, zatímco její hrot se pohyboval po obvodu obrovského kruhu. Jen tak mohla zůstat stát. Atak jsou věci v kosmickém pohybu, i když se ani nepohnou. V Paříži se teta seznámila s moderním uměním a s Picassovou druhou ženou. Nedlouho po návratu u ní propukla duševní choroba, která v ni dřímala už od války. Postupně byla zbavena svéprávnosti a zůstala jí jen hájovna, včelín a poručnictví mladší sestry, která žije v nedalekém okresním městečku. Ticho jako v kostele.

Na posledních metrech cesty od rybníka k domu se doktorovi objevují v hlavě obrazy, které Natálie celý život malovala, přemalovávala a ničila. Za všechny jeden: Bílá těžká postava ženy. Stojí jak padající bříza a šilenýma očima hledí do tekoucí krajiny, v níž se v zeleném poli uprostřed obrazu objímá několik červených figur. Jako by se vedly na nějakou slavnost. Promáznuti hutnými tahy jeden do druhého jako plameny jednoho ohně. Ohně, od kterého tě, Natálie, vyhnali. Mají svůj dům, do něhož ty nevstoupíš. Dům pod nebem s těžkými sítě žlutými oblaky. Zadrnčí okenice, tabulky skla, Stravinskij, Grieg. Zadrnčí v tobě, která jsi venku mimo bezpečí, v kosmickém pohybu, kdy pata vždy směřuje jinam než hlava.

Zaklepal. V domě se ihned něco pohnulo. Šoupnutí zástrčky. Mezi dveřmi tvář staré ženy. Jako by to bylo včera.

„Já vím, ty jsi Ivan, viděla jsem tě jít přes hráz.“

Jak se máš, tetičko.“

Já se nemám. Jak bych se mohla mít? Ty se máš, Ivane?“

Já jsem to myslel jinak.“

Já vím, jak jsi to myslel. Ale já ti říkám, možná nás někdo má, ale my to nejsme.“

„Můžu dál?“

„Pojď, už jsi tu nebyl dobrých deset let.“

Měla na sobě plandavé háčkované kalhoty, teplákovou bundu a na krku vlněný šátek. Dům byl čistý, skoro prázdný, nikde nebylo nic navíc.

„Chceš kasu?“ Hrnc na plotně tak povědomý, jako by tam stál deset let a ovesná kaše v něm ještě nestačila vychladnout.

„Dej si med. Už mně zůstaly jen dva úly.“

Doktor pojídal lepivý poryč s medem a bylo mu tak nějak dobře. Nic vlastně nechtěl. Natálie se na něj dívala a ruce měla před sebou na stole dlaněmi dolů.

„Ty, Ivane, ty bys měl jít studovat do Číny, tam je teď ta biologie na nejvyšší úrovni.“

Já už, tetičko, asi studovat nebudu.“

„Co? Vždyť nemáš žádný vzdělání! Ty blbosti, co tě tady naučili ti jejich agenti na univerzitě, ty tě k ničemu nepřivedou.“

Jedl dál beze slova. Naložila mu toho nějak moc.

„Ted mám nějakou pracu. Tak se tu zatím zabav. Jestli tě to zajímá, vzadu jsou nějaký hlavy. Ať se od toho neumažeš.“

Doktor se tedy zabavil. Až do noci si prohlížel stohy balicích papírů. Na všech byla jen jedna jediná tvář ve stovkách obrněn. Tu mužská, tu ženská.

Člověk malovaný sazemi a křídou. Jediný živý ve vesmíru.

Z vedlejší místnosti se ozývalo skřípání úhlu o papír, jak Natálie vytvářela další a další podoby.

„Dobrou noc, tetičko, zítra si ještě pohovoříme,“ loučil se doktor, který už nemohl přemoci spánek.

„Zítra, nebo za tisíc let?“ odpověděla Natálie, aniž zvedla oči od práce.

Když usínal, zase měl ten pocit, který se ho zmocňuje vždy tehdy, když se život mění. Že není skutečný, že vůbec není. Nic nechce, o ničem neví, ani jak vypadá neví, ani odkud se na to všechno vlastně dívá. Tma.

Druhého dne dopoledne, když už byl na odchodu, všiml si, že na almaře v kuchyni v nádherné mořem vybělené lastuře stojí náboj do pušky, namazaný tmavou vazelinou. Válka. Jako dívka byla Natálie u partyzánů. Že by vzpomínka na první lásku? Viděl toho muže ně-kolikrát na obraze. Pěkný chlap, výrazný profil zahleděný do temnot lesa a v popředí Natálie s červenými prsy. Milovali se asi. Nepřežil to. Němci ho zabili před padesáti lety. Zdali by tak starý náboj mohl ještě vystřelit?

„Radší už běž,“ řekla mu Natálie a tlačila ho ze dveří, „vypadáš, jako by se do tebe někdo napakoval. Jako by tě zase někdo měl. A nechod' horem přes les, tam jsou zabíjáci.“

„Ale tetičko!“

„Hrozní vrazi, já to vím.“

„A ty se jich nebojíš?“

„Ne, já mám pušku.“

A tak doktor Ivan Satinský vyrazil. Došel na rozcestí a tam se rozdvojil ve dva doktory. Jeden, ten rozumný a odpovědný, odbočil dolů k rybníku, druhý, ten zoufalý a odhodlaný, vykročil neobojně k lesu vstříc číhajícím hlavám.

HIGHLANDER

Pavel Nedostál a jeho syn Ludvík vstoupili do opuštěného letního kina v parku nedaleko řeky. Přivedl je tam vlastně jejich pes Andy, který pobíhal mezi řadami laminátových sedadel a očíhával neviditelné lidi. Po pás v červeném zaprášeném poli vychladlých tramvajových mušlí. Podivná remíza. Pavel se podíval nahoru. Střecha je pryč. Prázdné sloupky s uřezanými konzolami trčí do nebe, které dýchá těžce jako řeka tekoucí nedaleko odtud za houštinami pámelníků, podražců a vrb.

„Tati!“ Chlapcův hlas se rozléhal, odražen od veliké oprýskané stěny, na níž bývalo kdysi plátno a zjevovaly se jiné světy. Ludvík pobíhal po rozlehlém dunivém pódiu a Andy za ním. Vypadali jako hrdinové z počítačové hry. Jmenovalo se to tu AMFI 70°, v tom roce to postavili pro pracující lid. Největší panoramatické kino na severní Moravě. Pavel sestupoval uličkou mezi tichými řadami, jako by si krácel pro Rád práce nebo pro Oskara. Potom připnuli Andyho zpátky na řemen a vyšli z parku.

„Tati, ty jsi v tom kině viděl někdy nějaký film?“ „Jo, hodně filmu. Poslední byl, myslím, Highlander.“

„Co to znamená?“

„Horal, muž z Vysočiny.“

„A o čem to bylo?“

„Počkej.“

Na prahu hospody U Zvonu ležel člověk. Vypadal jako mrtvý, ale byl jen opilý. Tak je to skoro vždycky. Jeřáb. Pavel toho člověka znal už od školních let. Nešťastník, který se životem koulel jako špinavý tenista, se kterým hraji kluci na ulici hokej. Jo, Štěpán Jeřáb, ožralej od patnácti let. Toho už ani nezvedat. Stejně zase spadne. Nechat vyspat. Vypadá tak spokojeně. Tváře se mu nadouvají jako nějakému zatracenému batoletu. Spinkej, Štěpáne, odpočni si od toho všeho. Kdybys měl umřít, už bys byl dávno mrtvý. Je dobře, že nemrzne.

Jednou mrzlo a Pavel našel Jeřába ležet ve slané březce na chodníku. Když ho postavil na nohy, kácel se na všechny strany a blábolivě Pavla prosil, aby ho jen proboha neopouštěl. Několikrát spolu spadli a oba dva už byli špinaví jako prasata v očích kolemjdoucích. Do taxíku je nevzali, ani když Pavel ukázal peníze. „Tebe možná, ale toho nikdy. Toho znám. Radši mu zavolej záchytka,“ odbyl je masitý taxikář se zlatým řetězem na krku. Bum. Bouchly dveře a Siera odjela. A tak do tramvaje. Radši do zadního vozu, aby je řidič nevyhodil. Jeřáb sebou všelijak škubal a dusil se. Šahalo po něm delirium. V náhlém teple se podělal do kalhot. Cestující kolem syčeli jako hadi. A zase ven. Nekonečných pět set metrů po neposoleném náledí clo věžáku.

„Stůj pořádně, Štěpo!“

„Nemůžu, asi mám polámané nohy.“

Vykopl vzhůru a oba se propadli. A hlavou o chodník. A znova. Věžák daleko. Hovna v kalhotách mrznou. Konečně schody. Jedna Štěpánova noha hrabe jako ojnice vyoseného pohonu, druhá se ani nehne. „Ne! Nemůžu, fakt!“

Tak po čtyřech. Táhne ho za bundu jako psa k rasovi. Ve výťahu se Štěpán skládá a mumlá něco o sboru a bratřích a sestřích a o milosti boží.

„Ve kterém patře, do prdele, bydlíš?“

V bytě je tma, světlo svítí jenom v předsíni. Štěpán se zhroutí v kuchyni na podlahu, hned vedle kupy odpadků, pod kterou zmizel koš.

„Dej mi nějaké prášky, já to nevydržím!“

Skla v oknech jsou pokrytá ledem. Světla za nimi září matně jako planety. Tohle může trvat věčně. Štěpán už spí, jen občas vykopne tou pohyblivou nohou. Nemůže umřít. Musí v tom ještě vydržet.

Teď také spí. Hlavu na kamenném schodu a usmívá se. Za chvíli vstane a zkusí to znova.

„Ty ho znáš?“ zeptal se Pavla syn.

Jo. Nešťastnej člověk, víš.“

„Vypadá jako opilec.“

A vykročili dál.

„Tati, o čem byl ten film? Ten hajlendr?“

„Bylo to o zvláštním člověku, který se narodil kdysi dávno ve středověku na Skotské vysočině v klanu McLaudů. Když vyjel poprvé s muži do války, byl zraněn a umřel. Ale pak se zase probudil. Rána se ztratila. Všichni se ho báli. Mysleli si, že je čaroděj, a vyhnaní ho z klanu. A on se toulal světem, bojoval a po každém boji se mu zacelily rány a on zase ožil. Přišel na to, že patří k nesmrtelným. Těch je na světě jen několik, žijí nepozorovaně mezi lidmi a bojují. Někteří slouží dobru a jiní zase zlu. Normální lidé jim nemůžou ublížit. Nesmrtelného zabije zase jen nesmrtelný, když mu usekne hlavu. Highlander bojoval ve všech možných válkách od středověku až po dnešek a zabíjel ty zlé nesmrtelné.“

„Jak se takový nesmrtelný pozná?“ zeptal se chlapec vážně.

„Nevím, nijak. Až ho zabijou. Teprve potom se pozná, jestli zase ožije.“

Ludvík se na Pavla zkoumavě podíval.

„Takže ty bys třeba taky mohl být nesmrtelný, jenže o tom ještě nevíš?“

„Nebo ty? Nebo tamhleten?“ Pavel pokynul směrem ke spicimu Jeřábovi.

To se pozná až potom.

VYZNAVAČ

Budu mu říkat Timoteus, abych se snad nějakým jiným jménem nedotkl některého z mnoha podobných vyznavačů, kteří se teď na konci milénia rojí jako mouchy...

Pavel Nedostál ustal na chvíli ve psaní. Vzpomínal na Jeny, jak spolu šli na konci dne po hřebenu Lysé hory.

„Věříš v Boha?“ zeptal se jí tehdy.

„Ano, ale náboženství je mi nějak odporné.“

„Možná mu jenom nerozumíš.“

„A ty snad ano?“

Pavel se pousmál nad započatým dopisem a pokračoval ve psaní.

...Šerý nemocniční pokoj. Na lůžku leží člověk, jehož kontrakt se smrtí se již nezadržitelně naplňuje.

„Nemluví.“ Řekla mi jeho dcera. Je to už dospělá žena, pěkná matka dvou dětí. Naposledy jsem ji viděl jako dívku. Byly tři sestry a dva bratři. V neděli odpoledne jsme seděli v obývacím pokoji u čaje a obložených chlebu. Děti jako stupinky od šesti do šestnácti let a tahle Rút byla nejstarší. Timoteus jí

tehdy přikázal, ať zahráje na klavír. Poslušně zahrála a zazpívala písničku „Veď mě dál...“ a pak společně s dalšími dětmi ještě několik písní, které tehdy věřící mládež zpívala.

Vzpomínám, jak jsem si nepřipadal dost pobožný do téhle rodiny. V koupelně jsem se opatrně dotýkal osušek, dobře si vědom toho, že se jimi utírají panny.

Před spaním jsme se ještě společně pomodlili. Byla to jedna z mála rodin, kde se při modlitbě ještě klečelo. Timoteus děkoval za Kristovu milost, za své obrácení a za všechny, kteří se už k Pánu obrátili, a prosil o milost pro ty, kteří ještě žijí v hříchu.

Teď tu stojíme nad Timoteovým lůžkem a nezmůžeme se ani na slovo. Měli bychom se modlit, říkám si a neuměle přibližuji dlaně k sobě. Krev se mi hrne do hlavy, dusím se a nemohu. Něco mi brání. Couvám před tím ven z pokoje. Musím pryč.

Za chvíli vyšla i Rút. Vzal jsem ji naproti do kavárny a ona mi tam pověděla příběh, na jehož konci jsme právě byli.

Timoteus se narodil v rodině slavného probuzeneckého kazatele a byl vychován k živé víře s důrazem na osobní spasení. On sám se obrátil již jako chlapec. Jeho proměna byla stvrzena i malým 'zárakem'. V tutéž chvíli, kdy přijal Ducha, přestal zadržávat v řeči, což ho před tím velmi trápilo. Pán mu, jak sám později mnohokrát vyznával, otevřel ústa ke službě. A služba Pánu se stala řádem jeho života. Všude dosvědčoval milost Boží a působení Ducha svatého. Organizoval shromáždění, na nichž obrácení lidé vydávali svědectví a přiváděli k víře další. Učil se věřit Bibli do posledního písmene.

Mnohokrát se utkal se spekulanty, kteří

uhýbali jasnému slovu a tvrdili, že některé věci v písmu jsou řečeny jen obrazně. Timoteus to pokládal za pochybnost, která je počátkem hříchu.

Přivázel do země knihy dosvědčující skutky víry. V Americe, ve Vietnamu, v Koreji, v Africe, všude se ukazuje, že věřící člověk může žít jako vítěz a smrt už na něj nemůže. Knihy tajně převázeli přes hranice bratří z Anglie, ze Švýcarska a z Holandska a Timoteus je rozvážel skupinkám bratří a sester po celé republice. Oženil se s dcerou kazatele a jejich manželství bylo požehnáno pěti dětmi. Ve společenství sboru jeho tvář nikdy neopouštěl zvláštní široký, trochu nervózní úsměv.

Všechno začalo tím, že se zhroutila jeho žena Marie. Jako by ji opustil život, stala se smutnou a zamlklou, nechtěla chodit do shromáždění, nechtěla se účastnit pobožností, jen trpně přihlížela, jako by jen čekala, až něco skončí. Domácnost začala chřadnout. Na stolech se hromadilo nemyté nádobí a kupy nepraného prádla v koupelně. Všechna práce, kterou léta oddaně a beze slova konala, se tu rozvalila v hromadách špíny.

Timoteus pochopil, že Marie ztrácí víru a nemá pokoj s Bohem. Spolu s bratřími nad ní začal konat Boží prosby. Prosili Pána, aby ji zbavil nečistého ducha. Marie se však zatvrzovala, zakrývala si oči a zacpávala si uši. Nechápala, proč jen jí Bůh zavrhl. Všichni jí to říkají a ona nemůže říct ani slovo, jen velkýma, smutkem zkrásněnými očima hledí na svého muže, který nad ní s vážnou tváří vyslovuje hrozne věci. Nakonec se s vypětím všech sil zvedla z postele a utekla z domu ke své sestře.

Po matčině odchodu se věci poněkud uklidnily. Timoteus se dál věnoval evangelizaci a jeho dvě nejstarší dcery držely domácnost v jakémś takémś pořádku. Padl komunismus. Přišla náboženská svoboda a Timoteus začal s bratřími zakládat novou skutečně vyznavačskou církev. Práce a modlitební činnost mu dávaly zapomenout na Mariino odpadnutí.

Potom u dvanáctileté Noemi propukla zvláštní posedlost. Přenáhlovala se. Oči jí svítily podivným nadšením a ona se celé hodiny nahlas modlila. Potom začala psát Timoteovi dlouhé dopisy, ve kterých ho vyzývala, aby se usmířil s maminkou. Timoteus však neměl čas si je přečíst. Noemi se někdy zamykala v pokoji a zalýkala se zoufalým křikem, v němž se slova slévala v podivný klokotavý zvuk, který děsil ostatní sourozence i přes zavřené dveře.

Timoteus se tehdy zabýval duchovní prací a psal úvahy o tom, kterak znovuzrozený člověk může žít jako královské dítě. V Noemčiných záchvatech neviděl tentokrát ztrátu víry, ale jen prostou duševní chorobu a vyzýval bratry a sestry, aby se modlili za její uzdravení. Když se její stav změnil v naprostou pomatenost, umístil svou dceru do psychiatrické léčebny.

Zanedlouho se mu rodina zcela rozpadla. Chlapci odešli k tetě, která se starala o jejich matku, a dcery se díky Bohu vdaly a odešly z města. Nejstarší Rút si potom vzala matku i s chlapci k sobě.

„Těšila jsem se, že konečně zase začneme žít. Jen malá Noemka se nelepšila. Chodila jsem za ní. Brala jsem ji do náručí. Jako bych objímala neživou věc. Nemohla jsem k ní. Její dušička ...“

Rút se zarazila a rozhlédla se po kavárně. Rozhlížela se, jako by byla v kavárně poprvé. Timoteus hospody a restaurace neuznával. Dával přednost rodinnému nebo sborovému prostředí. Když někdy musel v restauraci pojíst, vždy se před jídlem hlasitě modlil. Jeho dcera si otřela kapesníkem rty a pokračovala přesně tam, kde skončila.

„...Její dušička je ztracená tak hluboko, že na ni nikdo nemůže dosáhnout.“

„Ani Ježíš?“ Chtěl jsem se zeptat. Ale rychle jsem to spolkl. Dušička se ve mně zatřásla.

Rok na to při velkém evangelizačním tažení nové církve pocítil Timoteus slabost. Při kázání dostal závrať. Celé shromáždění na něm viselo a on mluvil o starém člověku, který v nás musí zemřít, aby se nový mohl narodit. Oběma rukama svíral pultík kazatelny. Nakláníl hlavu na stranu, oči upíral šikmo ke stropu. Ze shromáždění se ozývaly výkřiky: Chvalme Pána! Haleluja! Timoteus chtěl také vykřiknout, ale jen cosi zachroptěl a zhroutil se na zem. Nebyl přemožen duchem. Byla to těžká choroba, při níž se rozpadá krev. Timoteus pocíťoval její příznaky vlastně už dávno, ale v zápalu práce jim nevěnoval pozornost. A tak diagnóza přišla velmi pozdě. Lékař byl vážný a nedával velkou naději. Timoteus však věděl a věřil, že Pán dává uzdravení i tam, kde je celá moderní věda v koncích. Pochopil, že ho čeká nejtěžší zkouška jeho života.

Nemoc progredovala. Timoteus se cítil čím dál hůř. Život z něj odcházel z týdne na týden. Jednoho dne ho přišly navštívit děti. Přivedly dokonce i manželku. Tehdy pocíťoval blízkost smrti. Oči se mu zamýly nevýslovnou láskou k blízkým lidem, cítil, že se blíží chvíle, která mu je všechny vezme. I přes pevnou víru v život věčný cítil, jak hrozně jsou mu drazí teď, tady na světě. Žádal manželku za odpuštění. Litoval Noemi v ústavu. Bral je všechny za ruce a nechťel je pustit. Toužil se vrátit domů. Jíst. Spát v posteli s Marií, cítit její teplo. Slyšet ráno hlasy svých děvčat a chlapců. Všichni byli dojatí a zase byli na chvíli spolu.

Když odešli, navštívil Timotea lékař, který vyhodnotil výsledky testů. Doporučil mu, aby udělal poslední pořízení. Pacient byl v podstatě v terminálním stadiu a on ho nechťel trápit marnými nadějemi.

„Taková je skutečnost. My už víc neumíme, víc udělat nemůžeme,“ řekl lékař.

„Ale Bůh může!“ odpověděl Timoteus.

„Ano. Bůh může,“ potvrdil lékař. Jenom Bůh.“

Timoteus se tedy obrátil k Bohu. Povolal bratry ze sboru a modlili se znovu za jeho uzdravení. Aby se na něm, na těžce zkoušeném služebníkově, zjevila síla Ducha svatého. Aby skrze jeho uzdravení všichni poznali, že Ježíš je Pán. Modlili se celou noc až do časných ranních hodin, kdy se Timoteovi výrazně ulevilo. Najednou pocíťoval, že se mu vrací síla. Bratří ho navštěvovali každý clen a jeho stav se proti všem lékařským prognózám lepšil. Brzy už dokonce vstal z postele.

Nikdo z lékařů si nedokázal vysvětlit toto zázračné zlepšení nevyléčitelné choroby. Jen Timoteus věděl, co se stalo. Bůh se nad ním slitoval, aby o tom mohl vydat svědectví.

Když se trochu zotavil, opustil přes varování lékařů nemocnici a vydal se na pouť po sborech a společenstvích a všude, kam přišel, svědčil o tom, co prožil. Celý ještě nemocí poničený velebil Boha a děkoval za své uzdravení. Jeho cestu provázela posvátná hrůza věřících a rozpačitost těch, kteří se nedokázali zbavit pochybností.

A potom jeho nemoc opět nabrala dech a Timoteus se zhroutil uprostřed své vyznavačské cesty.

„Od té doby, co ho nemoc zkosila podruhé, už nepromluví s nikým, ani slovo. Jenom se tak zklamaně dívá,“ zašeptala Rút. „Zůstává sám se svou smrtí, to je hrozné,“ uzavřela a v očích jí stály unavené slzy.

„Ne, sám se svým Bohem,“ řekl jsem a dodnes nevím, kde se to ve mně vzalo.

Druhého dne Timoteus zemřel. Na pohřbu jsem pak viděl celou jeho rodinu i malou Noemi, kterou pustili na tatínkův pohřeb z ústavu. Pavel Nedostál složil dopis do obálky a obálku schoval do zásuvky ve stole.

MOVING INTO THE UNIVERSE...

„Má hlavu z ledu a kamenů a za sebou táhne chvost z prachu a plynů.“

„Je krásná.“

„A v tom ledu jsou ukryta semena života. Až jednou narazí na nějakou pustou planetu, celou ji rozehřeje nárazem, rozčákne po ní oceán své vody a vzbudí v ní život.“

Jako nějaká spermie.“

„Bůh ví, na co se tu vlastně díváme.“

Hale-Boppova kometa nehybně svištěla po jarním nebi nad venkovským biografem a vzduchem se míhaly dosud neolístěné větve smutečních vrb. Park byl hluboký, jarní voda pod mostkem černá a těžká. Pavel Nedostál stiskl ruku své přítelkyně Jenovéry, řečené Jeny, a ona mu odpovídala. Bylo v tom cítit milování. Víc už by nemuselo být, povzdechli si oba, očima zavěšení na kometě. Ale byla tu s nimi přítomnost dětí, i těch poztracených, přítomnost jiných životů, i těch opuštěných.

Vykročili za ostatními směrem k maloměstskému pivovaru. Mostek se jim houpal pod nohama. Nebylo to zdání, byla to místní kuriozita, jak jim později vysvětlili rodáci. Nad hlavou hudba sfěr s kometou uprostřed čela, pod nohama pulsující ocel. Mezi kaštiny, které ještě nenasadily své svíce, probleskávala osvětlená okna hospody. Guláš s rohlíkem v hale pod měděnými kotly, ve kterých se snad skutečně ještě vaří pivo. Jedli spolu všem na očích a věděli, že jejich zálet se už dávno stal letem.

Noční jízda zpět a oni se svírají jako pěst, z níž už nesmí uniknout ani kapka krve.

„Bůh soudí svět,“ řekl přítel na předním sedadle a ukázal na kometu, která mířila přímo na rozsvícené paneláky.

„Nás soudí!“ šeptla Jeny tak, aby to slyšel jen Pavel.

Když potom později v noci Jeny upadla do spánku, jak se pomilovaným ženám stává, Pavel seděl v křesle vedle její postele potmě. Světlo lamp z ulice činilo její poloodhalené tělo sinavě bílým. Jak pohozené děcko. Ve spánku odlétá do vesmíru. Odlétáme. Vzpomněl si na starou písničku od Talking Heads. Tenkrát byl ještě svobodný, bezdětný student, když poslouchali Little Creatures — stvoření, nebo kreatury lásky? Kamarádil se tehdy s Ivanem Satinským, kterému pro jakousi jeho vzteklost vážnost neřekl nikdy jinak než doktore. Teď už tím doktorem je.

„Představ si, že všechno je jen nějaký experiment,“ povídal tehdy Ivan na pavlači svého olomouckého privátu. „Celá sluneční soustava, ne, celá galaxie je stroj. Dábelsky sestrojený mechanismus. Malinky v nekonečném prostoru, jak jedna buňka v těle. Je to jakási loď, která má své zdroje energie, svůj motor, svůj mozek a reflexi, tedy nás. Někdo nás vyslal zkoumat tajemství, na něž sám nedosáhne.“

„Myslíš Bůh?“ zeptal se Pavel.

„Ne, v toho nevěřím. Je to prostě jiná inteligence, pro kterou mají naše životy a celé kultury úplně jiný smysl, zcela nezávislý na tom, co prožíváme. Když kultivuješ nějakou bakterii na kultuře ve zkumavce, taky tě nezajímá, co si ona sama myslí o svém smyslu života. Rozumíš, my jsme jen čísi posádka.“

„A ty jsi magor!“ odbyl ho tehdy Pavel a vyrazili spolu k nočnímu oknu pro další láhev vína.

Ted se to Pavlovi vrací. Chtěl by argumentovat dál. Když ten stroj, ta naše loď, tak dokonale funguje, pak i všechny naše individuální osudy, činy i nejmenší události — tohle milování i ten použitý prezervativ vyhozený v kuchyni do smetáku musí mít přesné místo v jemném předivě kosmické struktury, jinak by se přece začala trhat. A ona se netrhá. Netrhá? Kde je konec Ivanovi, ve které škarpe nebo manželské posteli teď spí ten vyslanec vyšší inteligence?

Jeny se v posteli pohnula. Její ruka jako by ho hledala. Lehl si k ní a přišlo mu, že neexistuje nic než tento pokoj, tahle postel, jen oni dva sevření jako pěst, z níž už nesmí utéct ani kapka.

PILOT

Na chvíli zaváhal, zda má pokračovat v pomale sebevraždě. Cítil, jak je tlustý a jak se chvěje. Brada mu cukala jako nějaký neposlušný orgán. Podepřel si ji dlaní, zakryl si ústa prsty a hleděl na Taťánu, která seděla naproti. Vždycky naproti, nikdy vedle, vždycky naproti, nikdy vedle... opakoval si vdychu. Číšnice se blížila jako rozhrěšení v džínsových kraťasech tak krátkých, že nezakrývaly vůbec nic. Objednal dvě vodky. Musel si při tom podpírat rty, aby mohl artikulovat, aby mu neutekly a on se nerozeřval. Taťána se na něj zkoumavě dívala. Jako by se ptala, zda ještě bude žít dál. Ani se nestačil rozhodnout a odlivky už stály před nimi na stole. Taťána se napila jakoby nic. Byla pěkná, hubatá, prsatá ve skořicové halence, upravena. Jen si tak zob-la špiritusu a vrátila se očima ke zkormoucenému Ivanovi Satinskému, který kořalku polykal jako nůž.

Najednou se všechno vzpříčilo. Vodka se mu zadrhla v krku. Ani sem, ani tam. Propálený kotel. Sliny mu tekly z úst do dlaně a on chrčel jako nějaký motor. Nebyl to jeho hlas. Takový chropot, který zní vlastně pořád, teď jen na chvíli z jeho úst. A ta chvíle trvá. Satinský chrčel a skoro zvracel a dvě ženy se na něj dívaly bez pohnutí jako na zadřený mechanismus. Potom popadl dech. Polkl tu hroznou pálivou věc, která mu vězela v krku, otřel si ruku o svetr a podíval se zalitýma očima na Taťánu a na číšnici a vzpomněl si na pilota.

V hospodě Na Růžku v Olomouci syčela litinová žebra modrými plamenky plynových hořáků. Za okny tma, sníh, únor a socialismus. Studenti Ivan Satinský a Pavel Nedostál seděli u stolu se svými kamarádkami a nadávali na komunisty. Měli své vytahané svetry a knihy z antikvariátu a ideje, na kterých jim tehdy nějak záleželo. Bavili se v útulném vyvrženeckém pocitu, který se už nevrátí, a dvě pěkné dívky byly jaksi samozřejmě na jejich straně.

Z hluku hospody se k nim prodrál chlapík v kožené bundě a dosedl na pátou židli v čele stolu.

„Já su jen obyčejnej pilot,“ řekl na vysvětlenou a rozkašlal se tak, až mu slzy stékaly po zbrzděné tváři, kterou si zakrýval rukama. Když položil ruce na stůl, studenti uviděli velké a hluboké boláky kolem jeho úst. Některé byly otevřené. Když je člověk jednou zahlédl, musel se už dívat jenom na ně.

Jako by ten člověk neměl oči, čelo nebo nos, jen ty vředy.

„Obyčejnej pilot,“ opakoval výbojně. Studenti mlčeli.

„Co mlčíte? Já mám rád veselý lidi, rozumíte, veselý!“

Pošilhávali po sobě a čekali, že snad odejde.

Já jsem jeden z těch, který tenhle stát poslal k hovnu. Rozumíte?“ mávl odmítavě rukou.

„No pilot!“ obořil se na Pavla Nedostála, který se tak nějak nešikovně odtáhl.

Já se napiju, jo?“ a hned do sebe obrátil půlku Pavlova piva.

„Tak už si to pivo nechte,“ řekl Pavel nepevným hlasem. Já si koupím jiný.“

„Proč!“ vyštěkl pilot.

„Co ty víš? My jsme bojovali, když vy jste ještě...“ zase mávl pohrdlivě rukou, „vůbec nebyli.“

„Napi se a neseš mě!“ křičel a strkal Pavlovi nedopitý půllitr pod bradu.

„To by snad stačilo, ne?“ vložil se do věci Ivan Satinský.

„A ty si myslíš, že seš kdo?“ usadil ho pilot, „profesor? Ty jsi viděl hořet Drážďany, Coventry, kurva!?“ Znovu se rozkašlal.

„Tak se napi aspoň ty, profesore," řekl, když popadl dech, a přistrkoval püllitr zase k Ivanovi.

„Nechtě toho!" vykřikla jedna z dívek. „My vám taky nic neděláme."

„Ale proč se tihle sráči se mnou nechcou napít?"

„A proč by museli?"

Jo, já vám nejsu dost dobrej. Jo ták, vy kurvy."

Těžká ruka vrchního dopadla na pilotův límec.

„Co otravuješ? Ven!"

Pilot najednou celý schlípl a blekotal: „Vždyť já su jen obyčejnej pilot!" A v tom se propadl. Vrchní mu vytrhl židli zpod zadku.

„Tak leť, pilote!" řekl pobaveně a zvedl vyzáblého chlapíka s boláky na bradě a vyhodil ho z hospody ven.

Studenti seděli jak opaření.

„Takovéhle věci by měly nebýt," prohlásil Ivan Satinský, ale ani pak nikomu nebylo do řeči.

Jenže ony jsou." Pavel Nedostál vzal püllitr, z něhož pil pilot, a klidně dopil zbytek piva.

„Myslíš si, Ivane," zeptala se Taťána doktora Satinského, který se u ní v posteli zotavoval z kocoviny, „že ten pilot skutečně bombardoval Drážd'any?"

„Ne, rozhodně ne." Doktor namáhavě překonával bolest hlavy.

„Mohlo mu být tak něco přes padesát. Počítám, že mohl jako kluk za války vidět nějaké bombardéry, nebo zažít nálet."

„Ten Nedostál má ale srandovní jméno, že?" Usmála se Taťána uličnický a provedla smysluplný odmítavý posunek.

Jmenuje se Nedostáál. To je úplně jiný kořen než Nedostál."

„Kořen to musel být každopádně, když dopil pivo po takovým hnusákovi."

PRÁZDNINY

Dana cítila, že se v ní cosi utrhlo. Jako by se uvolnil nějaký orgán. Ledvina, děloha, plicní lalok. Och. Převalila se na bok. Zavřela oči před podrápanou zdí. Podrápaly jí děti, když byly malé. Nehtama. Držela oči zavřené a slzy jí tekly nosem. Převrátila se zpátky tváří do polštáře. Už za ní nelezou do postele jako kdysi. Pod sebou břicho, rozpláclá prsa a těsno. Kolik je hodin? Ale, kašlu na to. Beztak se teprv rozednívá.

Vstala a prošla ložnicí, kde Ludvík s Kateřinou spali hlubokým spánkem. Ludvík vášnivě svíral peřinu mezi koleny a Kateřina třela z postele ruka, jako by jí snad chtěla někomu podat. Dana se propadala pokojem a v bolavé hlavě jí praskalo jak v nevytaděném rádiu. Na záchodě studena mísa, čelem se opírala o umývadlo a představovala si, jak to z ní teče. Su hnusná, řekla si a šla do kuchyně. V ledničce je vodka od včera. Skoro půl láhve a džus. Seru na džus. Napila se a ještě jednou. Když otvírala skleničku s tabletkami, ruce se jí už nechvěly. Vzala si dvě a pak ještě jednu. A ještě jednou si nahnula z láhve. A hned je tepleji v těle.

Pro koho jsou tady ty květiny? Na kuchyňském stole stály v zavařovacích sklenicích dvě kytice. Gerbery s kapradím a nevěstínským závojem. Nemohla se upamatovat, že by je od někoho dostala. Ona přece dostává květiny, i když Pavel už dávno žije s jinou. Trochu to bolí. Podívej se na ty okraje. Jak to tady spolu kdysi tapetovali. Odlepou se. Odlepou se už roky. Všechno jí bylo tak trochu jedno. Teplé, tlumené barvy, svět jako by vstoupil do bubliny a pluje, snad ani není. Pěkně to vytapetoval, pěkně jí to udělal. Och! Tiskla si ruku do klína. Hladila se, jako by jí to dělal někdo jiný. Tak se to leskne jako kraj pánve, jako mosazná klika, jako slunce tekoucí po mokré střeše. Myslím na chlapy, které jsem měla, a strkám si pod kalhotky své vlastní prsty. Bída. Pokleknou před bílou ledničkou a dopiju vodu, zapiju do džusem z krabice, poteče mi koutkem úst, dolů po krku, mezi prsa a na břicho. Ještě to není krev, jen šťáva z přežralých plodů. Zavřela ledničku a šla zpátky do postele. Teprv se rozednívá. Ještě se trochu prospí, a pak je vypraví.

Usínala a zase se jí zdálo, že v ní něco utrženého pluje. Moc jí to mrzí a trochu už je jí to jedno. Odplouvají, jako žáby, když se páří. Sedí na sobě v takových shlucích, samci a samičky. V klidné slasti zaklesnutí, oči obrácené do sebe. Odplouvají do zelených hlubin rybníka. Tak je viděli s dětmi na studeném břehu. Trochu se za ně styděli. Ludvík do nich strčil prutem. Ani se nehuly. Jen se pevněji semkly kolem své rozkoše, kolem svého strašného údělu.

Děti se probudily v sedm hodin. Ranní ptáče Kateřina probudila Ludvíka. Máma ještě spí. Umyli se a ustrojili do připravených svátečních šatů. Ludvík na sypal do dvou misek kukuřičné lupínky a zalil je studeným mlékem. Rychle to snědli a nechali misky stát na stole. Kateřina si ještě uvázala mašli. Potom popadli kytice a složky na vysvědčení a vyrazili do školy. Zítra začínají prázdniny. Asi si pro ně přijde ke škole babička. Nebo zavolají tátovi. Ludvík má jeho telefonní kartu.

Dana se probudila pozdě a hned volala do práce, že si jako dneska bere volno, protože...

Jasně, odpovídal věcný hlas šéfa, je vysvědčení, tak musíš být s děckama, že. Takýs to mohla říct včera.

Tak díky za pochopení, hlesla Dana a zůstala stát s pipajícím sluchátkem v ruce. Vysvědčení. Prospěla s vyznamenáním. Dívala se na dvě zavařovací sklenice, co zbyly na kuchyňském stole po kytkách, a připadala si jako ony. Nejradši by je obě vypila, takovou měla žízeň. A co děti? Však si pro ně přijde babička, anebo zavolají, Kateřina má její telefonní kartu. Uvařila si kávu a vyšla s ní na balkón. Ovanul jí studený vzduch a ona cítila, že je hotová, že je vlastně v pořádku, všeho zbavená a prázdná jako břicho po potratu.

SENO

„Tati, co myslela máma tím, když ti řekla: Suš seno, dokud slunce svítí?"

Chlapcovy oči byly hluboké a zaujaté a doktor Satinský v nich uviděl podobu jeho matky, drobné ptačí ženy, se kterou ho kdysi zplodil a která mu je teď poprvé po létech půjčila na dovolenou.

„To máš, jako když se řekne: kovej železo, dokud je žhavé," odpověděl synovi.

„No, a co to znamená?"

„Asi to, že máš udělat věc tehdy, když je to možné. Do studeného železa budeš marně tlouct a v dešti ti seno leda tak shnije, rozumíš?"

„Jo," přikývl chlapec a dále se neptal.

Nad hlavou vysoké letní nebe, před nimi krajina otevřená jako pěkná kniha. Pole, pastviny, kravín a k němu cesta posetá kravinci.

„Pojďme se tam podívat."

Zastavili se mezi křídly vrat. Za zády jim bzučela mouchami velká hromada hnoje a před nimi v hloubce stínu byly krávy. Nad tmavými hřbety se míhaly vlaštovky a ve hnízdech, přilípnutých pod klenbou stáje, hladově štěbetaly malé vlaštovičky. Občas se ozva to smutné zabučení. A to je všechno. Ivan Satinský najednou cítil, že něco nezadržitelně chápe. Klenutí dává bezpečí hnízdům, z boků krav stoupá teplo, jejich mrva láká mouchy, nikdo nás tu neloví, a proto sem létáme až z Afriky. A to je všechno.

Dusná noc ve venkovském hotelu. Chlapec neklidně spí a doktor Satinský se marně pokouší číst. Neklid a přesluněná únava mu berou soustředění.

Radši si zajdu dolů a dám si jedno pivo na dobrou noc. Dole v hospodě místní chlapi, zaboření lokty do stolů, už tak nějak končí. Na světelné reklamě nad výčepem si plavovlasá modelka strká do naličené pusy láhev kokakoly. Číšnice je tu pěkná. Natočí pivo a přinese ho s trochou ostychu, který venkovaně k luftákům chovají. Pěkná, doktor se dívá na její vzdalující se zadek a je mu z toho života trochu stydno.

Nahoře v pokoji sebou chlapec neklidně hází. Ivan ho hladí po čele a konejšivě říká: Spinkej. A kluk skřípe zuby a vzdychá, jako by ho trápili.

„Bože, co jsme to za lidi?“ říká si doktor, který v Boha nevěří a čeká, až se jeho dítě uklidní. Potom usne i on. Zdá se mu sen o ženách a o zkumavkách. Není to ani sen, jenom takové přemýšlení, prodloužené za hranice rozumného světa. Ženy jsou jako zkumavky ve stojánku v laboratoři, je tu ptačí žena, je tu pár jiných, taky Taťána, a každá v sobě má tu křehkou skleněnou věc s otvorem. Doktor do každé zkumavky něco kápne, ona se charakteristicky zabarví a on si to zapíše do svých záznamů. Ohavný doktor, muž-Mengele, si prohlíží vypouklým okem, podobným lupě, embrya různých barev. Fuj. Musí to urvat a probudit se do noci, ve které bzučí komáři a dýchá jeho syn. Doktor vyhlíží na noční náves. Vrcholky jasanů, měsíc vedle kostelní věže. Myslí na kravin a říká si, my nejsme vlaštovky, jsme krávy upoutané mezi trubkami, krávy, které znají jen stříkačku inseminátora a elektrické dojení. Teskné oči našich krav, našich žen a našich dětí, jak jsou si podobné.

Ráno probudil doktor syna časně. Cítil, že se musí pohnout, udělat něco, neválet se v posteli.

„Tak vstávej, hochu,“ burcoval dobrácky dítě a mydlil si tvář holicí pěnou. Nechtěl už na nic myslet. Prostě jít s klukem na snídani. Dát si míchaná vajíčka a bílou kávu a potom vyrazit někam do kopců, do lesů. Netrápit se. Posvětit někde u potoka. Vidět ryby v tůních. Všechno to synovi vysvětlit. Aby jim ten život zas jednou řezal, jako žiletka, když stahuje včerejší vousy z dnešní tváře.

„A proč tak brzo?“ ptá se ho rozcuchaný kluk.

„Protože se dělá pěkný den a my musíme, jak jsi včera říkal, sušit seno...“

„Dokud je železo žhavé!“ doplnil syn a oba se rozesmáli.

BALKÁN

Taťána nastoupila do vlaku, a nebylo jí dobře. Noc před tím se milovala s mužem. Nemilovala. Měla s ním sex, jak se říká po americku. Čeština ještě pro tuhle věc nemá klidný výraz. A teď jí to vadí. Na zelené kožence v úzké sukni a v halence bez rukávů si připadá jako nahá. Nejradši by si ty svoje prsa někam schovala. Zavře oči a třese se. To se jí ještě nikdy nestalo. Nemůže to spolknout. Zbytečně zatínat zuby, vzdychat, vzpínat se a přirážet jako nějaká anonymní ovce pod beranem. Ovce pod nějakým úchylným ožralým bačou. Usmála se do zrcadla naproti a smutně si všimla, že jí úsměv sluší. Ivan Satinský vždycky říkal, že její smutný úsměv je krásný. Tak ho budu mít pro Ivana, řekla si a nepolevovala.

Vlak projížděl předměstími, kde z rezavých listů vykukovaly zaprášené domky a průmyslové stavby. Taťána hleděla dojatě na nevzhledná obydlí, ve kterých lidé nacházejí domov. Kde ona ho najde? Vlak zastavil ve stanici Paskov. Kde nic tu nic, jen dlouhý vyasfaltovaný peron a hotel Balkán.

Vždycky si s Ivanem Satinským plánovali, že si tam jednou koupí pokoj a budou se celou noc šíleně milovat. Ještě se jim to nepovedlo a už asi ani nepovede. Kde je Ivan? Dávno se rozešli. A přesto má teď pocit, že mu včera s tím mužským byla vlastně nevěrná.

Vlak se pohnul a do vagónu vstoupili dva mladíci. Křiklavé barevné kombinace jejich sportovních souprav přišly Taťáně najednou úplně nemožné. V tomto zaprášeném rezavém podzimu Adidas, nebo co? Zavřela oči a mladíci, kteří se mezitím usadili v oddělení přes uličku, si vyměnili významné pohledy.

Takoví, Taťána se v duchu odtáhla, Ivan by řekl, pumpaři. Ten Ivan jí nešel z hlavy. Vyhlížela oknem do krajiny a trpně naslouchala hovoru svých spolucestujících.

Jeden můj kámoš je blázen, ale dobrý."

„Jak, dobrý?“

„On si pořídil pistoli.“

„Na co pistoli?“

„No, on podniká, má nějaké herny ve městě, tak na obranu. A on se z té pistole může zbláznit. Pořád si s ní hraje. Třeba večer doma u televize si ji vytáhne, a tak se s ní jako...“ významně povytáhl obočí

„Mazlí?“

Jo, mazlí, nabíjí, rozebírá, skládá, nemůže se jí nabažit. Má k ní citový vztah.“

Jako k ženské?“

Taťána pohlédla směrem k pumpařům a ujistila se, že to divadlo je určeno pro ni. Přehodila si přes ramena bundu, aby zakryla aspoň ty nahé paže.

„Jednou už to nevydrží a zajel do útulku, co tam lidi dávají zaběhnuté psy.“

Taťána měla pocit, jako by ji měli začít znásilňovat. Vystřídají se na ni.

„A vzal si tam psa, že se o něho jako postará. Dost velkého psa, takovou svini masitou, něco jako rotvajler. Hlavně aby byl krátkosrstý, na tom trval.“

Oba pokukovali po Taťáně, jako by od ní čekali, že se snad svlékne. Nebo že udělá něco, co jim konečně uleví, třeba se začne bát. Ale ona nic, jako by tam nebyli.

„Hodil toho psa do kufru u auta a jeli jsme do přírody. Tam ho uvázal na provaz ke stromu. Vytáhl pistoli a. rozumíš...?“

Taťána rozuměla dobře, ale nehnula brvou. Myslela na Ivana a na krátkosrsté noci, které spolu prožívali. A pumpařům nezbývalo než pokračovat.

„To ho ale neuspokojí natrvalo.“

„Však si může vzít dalšího psa.“

„Nebo nějakého bezdomovce.“

„Ty vole!“

„Anebo ...“ promluvila Taťána, která najednou stála nad nimi hrozná a krásná a oba pumpaři se propadali do svých sedadel jako kluci přichycení při onanii.

„Anebo ženskou, vy blbečci!“ řekla a vystoupila z vlaku.

Úplně jinde, než chtěla, ale poprvé na správném místě.

LEDNÍ MEDVĚD TELECOMU

Pavel Nedostál vydechl páru prvního podzimního mrazu a proklouzl těžkými dveřmi do šera Černoohorské pivnice v Brně. Zašlé obrazy a zašlí lidé. Hospoda se svažovala a pokračovala dozadu, do nitra hory, chtělo by se říci. Pavel zůstal hned na kraji a objednal si černé pivo. Každé sousto toho dne mělo zvláštní chuť. Vlak z Ostravy umytý ranním světlem líbežného moravského kraje, kde stromy odkládají listí a lidé zazimovávají zahrady, snídání v masném sektoru u nádraží, hromada pečeného vepřového kolene s čerstvým chlebem a hořčicí, žlutou jako dětské lejno, ohnivé listy škumpy za železným plotem akademické vily, achát, azurit a avanturín v nedostupném obchodě Minerals, kde nemohl Jeny nic jednotlivého vybrat, jediné všechno. Musí jí zavolat! Na bohatém zelném trhu nikde žádná telefonní budka, jen zelenina tak krásná, jakoby snad ani nebyla k jídlu. Teď, v přišlejší hospody, Pavel cítí, že je plný jenom zpola. Půl života. Nedopitá sklenice, kterou už nikdo znovu nenaplní. Můžeš to vypít hned, nebo si to šetří. K Pavlovu stolu usedl zvláštní pár. On měl hlavu jako halloweenovou dýni. Široký vytlemený slovanský ksicht. Břícho, džínsová bunda a velké ruce. Ona byla krásná jako Francouzka. V elegantním kabátě, krátce střižené vlasy a tvář, na níž půvab prozařovala úzkost. Byla to Barbara, na kterou se rozvzpomínal Jacques Prévert ve své slavné básni. Také pocházela z Brestu litevského. Přijela do Brna pracovat za dobré koruny, ale nějak to nevyšlo. Mohla by tu dělat leda tak kurvu, a to nechce, a tak se vrací zpátky do Brestu. Za poslední dolary si koupila jízdenku a teď tomu nerozumí. A ten řimbaba vedle ní, který by si k takové ženě nikdy ani nečichl, kdyby nebyla chudá Litvanka, jí objednává malá piva a vykládá, jak za ní do Brestu přijede, jen co dokončí pár obchodu. „Ja eto nepanimaju,“ říká Barbara a bezmocně hledí na jízdní řád, který jí vytiskl počítač na informacích na nádraží. Česky rozumí, ale neumí číst, zná jen azbuku. Vzdělanec a aliabet s dýňovitou hlavou se k ní naklání, líbá ji na tvářičku a předčítá přestupní

stanice mezi Brnem a Brestem. „Nebud' jako maličká!“ říká jí, když si všimne, že Barbara pláče. Sahá jí na ramena a pokradmu a drže i na prsa a žvatlá jakoby rusky: „Ja za tobou přijedu, neboj sa.“

Bezmocná žárlivost a vztek. Pavel Nedostál si připadá jako Maryčka Magdonova: Budeš jim otcem? Budeš jim matkou? Doprovodíš ji do Brestu a postaráš se o ni, aby nemusela smlouvat o život s dýňovitými blby? A pak si dojatě a sobecky vzpomněl na Jeny a na svoje děti a na bývalou ženu, ach, táto! Naplníš vypitou sklenici slzami? Prodloužíš si tak život, posraný jako sovětské Pobaltí? Halt!

Ve vlaku se mu zdál sen posazený do města, kterým by velmi dobře mohl být Brest. Krajina šedá jako kresba na betonu. Zplundrované paneláky, na pláži dráty a tam je chytily a vedli je tmavou ulicí do školy. Ta hezká Jeny, která už jednou žila a ještě jednou chce žít, teď dostává takové herdy do zad, že leze po čtyřech, stejně jako Pavel, který přes slzy a pokousaný jazyk nevidí nic, jen Jeny a to dítě, které spolu budou jednou mít, až tenhle sen skončí, budou spolu mít dům, aspoň byt, aspoň telefonní budku, v níž by se mohli milovat třeba vestoje.

Oddělili je od sebe. Jeny zmizela a Pavla dostal do práce jakýsi chlap. Spoutal mu ruce za zády a smýkal s ním ze třídy do třídy. Srazil ho vždy na podlahu mezi lavice a nechal ho ležet, dokud neusnul. Potom ho probudil, dokopal ho do další třídy a tam s ním zase praštil mezi lavice. A tak to pokračovalo, prásk na držku, chvíli spát a pak kopanec: Idi! Idi! Chlapa po čase nahradila ženská, taková drobná blond'atá fašistka. Kopala ho, šlapala po něm, štvála ho ze třídy do třídy a štěkala jako nějaká zbraň. Byla to zvláštní erotika, kterou si na něm vynucovala. Jako když učitelky znásilňují malé chlapce, říkal si Pavel a hopsal po zničených kotnicích do dalšího ročníku, kde narazil hlavou do tabule a zůstal ležet, pizda si mezi tím odešla něco vyřídít do kabinetu.

„Ty tu ležíš?“ Byla to Jeny. Skláněla se k němu a povolovala mu pouta.

„Musíme odsud,“ říkala.

Jak si na ně vyzrála?“ zeptal se.

„Ani nevím.“ Odpověděla a šlehla po něm tím uličnickými pohledem, který na ní miloval ze všeho nejvíc. Na chodbě potkali fašistku. Byla vyzáblá jak mumie, div že vůbec šla. Popadl ji za krk a ona se mu v ruce třásla jako vrabec v hrsti.

„Pust' ji, nevidíš, že se trápí?“ řekla mu Jeny a on ji jen tak upustil jako ohryzek na podlahu. Vyšli ven, on a jeho jeny s červenými ústy a jantarovými očima na pobřeží baltském.

A tady sen končí. Barbara a ten její buřina se objímají a libají. Asi se mají skutečně rádi.

„Nebud' jako maličká, já za tebou přijedu.“

Večerní Brno pomalu dorůstá do noci a Pavel *běží* zavolat Jeny. Než strčí kartu do přístroje, podívá se na ni. Je na ní lední medvěd, který se dívá na sněhem zapadanou budku s nápisem TELECOM.